Lakivaliokunta 9.5.2023
SLAPP-direktiiviehdotus

- SLAPP = Strategic Lawsuit Against Public Participation
- Komission ehdotus 27.4.2022 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi julkista osallistumista harjoittavien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta
- Samalla komission SLAPP-suositus
  - kannustetaan yhdenmukaistamaan prosessilainsäädäntöä direktiiviehdotuksen kanssa
  - Ilmiön tunnistamiseksi koulutusta tuomareille ja asianajajille sekä SLAPP-kanteiden kohteena mahdollisesti oleville toimittajille ja ihmisoikeuksien puolustajille

- Direktiiviä koskeva U-kirjelmä eduskunnalle kesällä 2022 (U 55/2022 vp) Eduskunnan lakivaliokunnan lausunto 28.9.2022 (LaVL 23/2022 vp)
- Direktiiviä koskevat neuvottelut alkaneet Brysselissä kesällä 2022, tavoitteena yleisnäkemys OSA-neuvostossa kesäkuussa 2023

SLAPP-direktiiviehdotuksen tavoitteet ja sisältö

- Tavoitteena suojata julkista osallistumista harjoittavia henkilöitä, erityisesti toimittajia ja ihmisoikeusaktivisteja
- Vähimmäissäännökset strategisia häirintätarkoituksessa nostettuja siviilikanteita vastaan
- Tuomioistuimille keinoja käsitellä SLAPP-kanteita
- Kanteiden kohteille keinoja puolustaa itseään
- Säännöksiä mm. kanteen varhaisesta hylkäämisestä, vakuuden asettamisesta, oikeudenkäyntikuluvastuusta, kantajalle määrättävistä seuraamuksista ja toimenpiteistä sekä kolmannen valtion tuomion täytäntöönpanosta

Suomen kanta

- Suomi sitoutunut edistämään perus- ja ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista kokonaisvaltaisesti
- Tärkeää torjua SLAPP-ilmiön laajenemista, yhtenäistää käsitystä ilmiöstä sekä antaa tuomioistuimille ja kohteille välineitä SLAPP-kanteita vastaan
- Ehdotettu menettely oikeussuojakeinojen käyttämiseksi on raskas, pyrittävä sääntelyyn, joka jättää jäsenvaltioille liikkumavaraa > neuvottelujen aikana säännökset muuttuneet yleisesti joustavammiksi
- Vakuutta koskevan sääntelyn tarve jäsenvaltioiden kansalliseen harkintaan > ei kokonaan kansalliseen harkintaan, mutta muuttunut joustavammaksi ja huomioidaan oikeus saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.
- Kielteinen suhtautuminen ehdotukseen ns. varoittavista seuraamuksista > muuttunut joustavammaksi, varoittavien seuraamusten sijaan myös muut jäsenvaltioiden harkitsemat toimenpiteen käytettävissä
- Useimmat Suomen neuvottelutavoitteista toteutuneet > kokonaisharkintaan perustuen puheenjohtajavaltion laatima kompromissiehdotus hyväksyttävissä